

МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА №2 г. АК-ДОВУРАК

Согласовано:

Замдиректора по

УВР: _____/Домур А.О./

От «28» августа 2024г.

Утверждена: Приказ № 143

от «28» августа 2024

Директор: _____/Булавко И.С./

Рабочая программа по родной (тувинской) литературе

Класс: _____ 9 «а» 9 «б» _____

Количество часов: в неделю 2; в год: 68 _____

Программа разработана в соответствии с Тыва аас чогаалы болгаш литература Ниити ооредилге черинин 5-11 класстарынга чижек программа Кызыл, 2013. Тыва Республиканың өөредилге болгаш эртем яамызының Национал школа хөгжүдөр институтунун Өөредилге-методиктиг чөвүлели сайгарып көргөн _____

Учебник: М.А. Кужугет, Л.Х. Ооржак. Торээн чогаал 9 класс . Кызыл, 2022 _____

Программу составила учитель родного языка и литературы Монгуш С.Н. _____

Срок освоения программы: 2024-2025 учебный год _____

2024-2025 учебный год

Тайылбыр бижик. Тыва чогаал 9 класс

Программаны тургузарда удуртулга болган документиер.

Ажылчын программаны Россия Федерациязының «Өөредилге дугайында» Хоойлузунуң 12-ги чүүлүнүң 7-ги кезээнге, ортумак болгаш ниити өөредилге ниң федералдыг өөредилге стандарттарына, РФ-ның өөредилге болгаш эртем яамызының 2010 чылдың декабрь 17-де үнген 1897 дугаарлыг дужаалына, тус черниң бюджеттиг нити билигниң өөредилге чери Ак-Довурак хоорайның 2 дугаар ниити билиг ортумак школазының Уставы ёзугаар тургустунган башкының ажылчын программазының дугайында саавырга үндезилээн.

9 класска төрөөн чогаал эртемни башкылаарының уткаы:

Тыва бижик тывылбаан турар үеде-ле, чүс-чүс чылдар бурунгаар тыптып келген, чоннуң чаңчылдарын, ёзулалдарын көргүскен байлак аас чогаалының биче болгаш оон улуг хемчээлдиг жанрлары-биле таныштылары – өөреникчилерни чараш чүүлге, мөзүлүг аажы-чаңга кижизидериниң бир хевири. Ук жанрларны авторлуг чогаалдар-биле деңнеп, оларның аразында ылгалдарын билиндирери – бо класска ажылдаар эртем башкызының мурнунда турар кол сорулгаларның бирээзи.

Чечен чогаалдың янзы-бүрү хевирлеринге чогаалчы кижиниң амыдырал дугайында бодаашкыннары, угаадыглары болгаш хамааты туружу илерээн турар дээрзин билиндирери; чечен чогаалдың ылгавырлыг демдектери болур уран-чечен аргалар дугайында болгаш оон эстетиктиг үнезиниң дугайында уругларга тайылбыр бээри; ниитилелге болгаш кижилерниң амыдыралына чечен чогаалдың ужур-утказының дугайында чугааны чорудары; оон эрткен, амгы болгаш келир үелерни көргүзериниң онзагайларын тайылбырлаары–чугула айтырыг.

9 класска төрөөн чогаалды башкылаарының кол сорулгалары:

Өөредилгиз:

- аас чогаалының жанрларын бот-боттарындан тускайлап;
- чогаал теориязының эге билиглеринге даянмышын, сөзүглелдин уран-чеченин, онзагай талаларын сайгартып; ону орус болгаш өске-даа чоннарның литератураларында чоок уткалыг чогаалдар-биле деңнеп;
- чогаалдың уткаын эдерти чугаалап, ында болуушкуннарга хамаарыштыр бодунуң бодалын илередип, чижектер-биле бадыткадып өөрөдир.

Сайзырадыр:

- уругларның амыдыралче бот-тускайлаң медреселдиг көрүжүн хевирлеп, чогаадыкчы арга-шинээн;
- аас болгаш бижимел чугааны делгеренгей, утказынга дүүштүр шынажыглап, сайгарарын сайзырадыр.

Кижизидилгелиг:

- сагыш-сеткили байлак, мөзү-бүдүжү чаагай, эптиг-чөптүг;
- кижилерге, төрөөн черинге, бойдузунга ынак, хумагалыг; ада-чурт төөгүзүн үнелеп билир;
- номчулгага сонургалдыг кижини кижизидери.

Төрөөн чогаал эртемни өөрөдириниң түңнелдери

Бот-тускайлаң түңнелдер өөреникчинин бодунуң үзел-бодалын бот-тодарадып, бот-сайзырадып, бот-углапбилеринче, өөренириниң чугулазын, чаа билиглер шингээди алырын медреселдиг-биле угаап билеринче угланган болур.

Предметтиг түңнелдер кижиниң ажыл-херээниң дараазында байдалдарынче: эртемниң спецификазын медресеп билип алырынче, теориялыг билиглерни амыдырал-биле холбап өөрениринче угланган болур.

Метапредметтиг түңнелдер өөреникчилерге чогаал эртемни өскеэртемнерниң теория-практиктиг билиглери-биле чергелештир өөредиринче, чаа билиг алырының аргаларын шингээттиреринче угланган болур.

Төрөөн чогаал эртемниң школаның өөредилге планында туружу

Федералдыг базистиг өөредилге планында Россия Федерациязының бүгү-ле

Школаларына төрөөн чогаалды албан өөренири көрдүнгөн. Ооң иштинде

Федералдыг күрүнениң өөредилге стандарттарының (ФКОС-түн) негелдезин ёзугаар 9 класска төрөөн чогаалга неделяда 2 шак көрдүнгөн (вариант 5). Чылда ниитизи-биле 68шактын дургузунда уруглар ук эртемни өөренир.

9 класстың өөреникчилериниң кол-кол мергезжилдери болгаш чаңчыгар чүүлдери

9 классты доозуп тура, өөреникчилериниң билир ужурлуг чүүлдери:

- чогаалдың адын болгаш ооң авторун долузу-биле билир;
- улустуң аас чогаалының хевирлери болур анаа, дириг амытаннар дугайында болгаш хуулгаазын тоолдарны, үлегер
- домак болгаш чечен сөстөрни ылгап билир;
- кыска тоолдарны чогаадып шыдаар;
- чогаалдарда кол болушкуннарны тодарадып, оларның аразында харылзааларын, чөрүлдээлерниң чылдагааннарын тодарадып;
- сөзүглелден уран-чечен аргаларны тодарадып, оларның ажыглалын тайылбырлап;
- шээжи-биле өөрөнгөн чогаалдарын шын аянын, тода чугаалап;
- өөрөнгөн чогаалдарының утказын болгаш ында болушкуннарны дес-дараалай чугаалап, бөдүүн план тургузуп билир;
- номчаан чүүлүнге бодунуң хамаарылгазын тода илередир;
- өөрөнгөн чогаалдарына аас-биле болгаш бижимел ажылдарны чорудуп шыдаар...

Өөредилге-методиктиг комплекс.

1. Тыва Республиканың өөредилге, эртем яамызының болгаш Национал школа хөгжүдөр институттуң сүмелээни тыва чогаалга өөредилге программасы. Авторлары: Е. Т. Чамзырын, М. А. Кужугет, Л.Х. Ооржак. Кызыл, 2012.
2. Өөредилге ному. Кюнзегеш Ю.Ш, Кужугет М.А. Тыва чогаал. Кызыл 2001. Тыванын ном ундурер чери
3. Янзы-бүрү словарьлар.
4. Тыва чогаалчыларның чогаалдарының чыындылары болгаш өске-даа сөзүглелдери.
5. Башкының тургускан тестери...

Тыва чогаал 9 «б» класс. Неделяда 2ш, шупту 68 ш

№	раздел	Кичээлдин темазы	ш	ай, хуну	онаалга
1	Чогаал тоогузу	Тыва литературанын сайзырап келген оруктары	1	06.сен	конспект
2		Тыва литературанын сайзырап келген оруктары	1	06.сен	Тыва чогаалдын ундезилекчилери
3		Тыва литературанын сайзырап келген оруктары	1	13.сен	амгы тыва литература

4	Эрте-бурунгу тураскаалдар	"Култегин" (очул. Ю. Кюнзегеш, А. Даржай)	1	13.сен	словарь ажылы
5		"Означенное суурдан тывылган тураскаал" (очул. Ю. Кюнзегеш)	1	20.сен	карта-биле ажыл
6		Ю. Кюнзегеш "Кок-Эл", "Багырнын хылыжы" (балладалар)	1	20.сен	ар. 25, 1-3 айтырыгларга харыы
7		А. Даржай "Бурунгунун изи-биле" (шулук)	1	27.сен	темазын, кол бодалын тодарадыр
8		И. Иргит Кожээ дажы" (шулук)	1	27.сен	утказын сайгарар
9		ЧС. Чогаадыг "Тоогувус балалбас"	1	04.окт	чурук чуруур
10	Танды, Саян ийи сыннын аразынга	С. Тока "Каргыга чорааным (очерк)	1	04.окт	пейзажтын ужур-дузазы
11		С. Тока "Каргыга чорааным (очерк) Очерк дугайында билиг	1	11.окт	ар 39, конспект
12		Н. Куулар Аннаашкын соонда болчаг	1	11.окт	ар 121, 3-4 айтырыгларга харыылаар
13		Н. Куулар Аннаашкын соонда болчаг	1	18.окт	чурук чуруур, азы кыска чогаадыг
14		С. Сарыг-оол Саны-Моге	1	18.окт	узунду доктаадыр
15		С. Сарыг-оол Саны-Моге	1	25.окт	Тоогу-биле холбап сайгарар
16		М.Ы. Идам-Сурун Союспан (баллада)	1	25.окт	кыска план тургузар, чорулдээнин чылдагааны
17		С. Пюрбю Чечек	1	08.ноя	портредин ушта бижиир
18		С. Пюрбю Чечек	1	08.ноя	Тоогу-биле холбап сайгарар
19		С. Пюрбю Чечек	1	15.ноя	кол болгаш ийиги чергенин темалары
20		ЧС. Чогаадыг Чечек- сорукуг кыс	1	15.ноя	узунду доктаадыр
21		С. Пюрбю Кара-Суг, Хайыракан	1	22.ноя	чурук чуруур
22		З. Намзырай аяк хээлиг Тыва чуртум	1	22.ноя	автор дугайы
23		ЧТ. Лира-эпиктиг чогаалдар	1	29.ноя	немей тып бижиир
24		ЧС. Тестилиг хыналда ажыл	1	29.ноя	В. Кок-оол дугайы
25		В. Кок-оол Хайыраан бот	1	06.дек	ог-буле тургузуу
26		В. Кок-оол Хайыраан бот	1	06.дек	улустун аас чогаалын ажыглааны
27		В. Кок-оол Хайыраан бот	1	13.дек	монолог доктаадыр
28		В. Кок-оол Хайыраан бот	1	13.дек	ушта бижилгелер
29		ЧТ. Трагедия дугайы	1	20.дек	немей тып бижиир
30		ЧС. Чогаадыг Тыва кыстын овуру	1	20.дек	В. Шекспир дугайы
31		В. Шекспир "Ромео биле Джульетта"	1	27.дек	номчуур
32		В. Шекспир "Ромео биле Джульетта"	1	27.дек	номчуур
33		КДН. Тыва драматургия болгаш театр	1	17.янв	реферат
34	Дайын дээрге дарызыг чыт	С. Пюрбю Тулчуушкунче (шулук)	1	17.янв	ырлап ооренир
35		С. Пюрбю Кызыл кош (баллада)	1	24.янв	узунду доктаадыр

36		С. Сарыг-оол Белек (тоожу)	1	24.янв	Тожу кожууннун онзагайы
37		С. Сарыг-оол Белек (тоожу)	1	31.янв	кол маадырга характеристика
38		С. Сарыг-оол Белек (тоожу)	1	31.янв	чогаалда патриотизм темазы
39		О. Саган-оол Арат чоннун мурнундан	1	07.фев	документалдыг фактылар дилээр
40		КДН. Тыва -дайын чылдарында	1	07.фев	шулуктер тывар
41		ЧС. Чогаадыг "Тайбын дээш!"	1	14.фев	чедир бижиир
42	Тос-ла чузун малымайны	В. Эренчин Донен-Шилгим (шулук)	1	14.фев	доктаадыр
43		В. Эренчин Кадарчы уруг (шулук)	1	21.фев	сагыш-сеткилди илереткени
44		В. Серен-оол Огже чалалга	1	21.фев	ог дугайында медээлер
45		Е. Танова Кара-Бай	1	28.фев	автор дугайы
46		Е. Танова Кара-Бай	1	28.фев	куш-ажыл темазын чырытканы
47		Е. Танова Кара-Бай	1	07.мар	мунчу малчыннар дугайында медээ
48		Е. Танова Кара-Бай	1	07.мар	улегер домактар
49		ЧС. Чогаадыг Малдыг кижии каас, тодуг	1	14.мар	кошкун амыдаралдын онзагайы
50	Аспас дизе,хая корун	А. Даржай Онгар (тоожу)	1	14.мар	тоожунун кол болгаш иштики темалары
51		А. Даржай Онгар (тоожу)	1	21.мар	ар. 168, 3, 4 айтырыглар
52		А. Даржай Онгар (тоожу)	1	21.мар	А. Даржай дугайы
53		КДН. Тоогуде- кижии	1	04.апр	ушта бижилгелер
54		ЧС. Чогаадыг Сагыш-сеткил аарыы	1	04.апр	чедир бижиир
55		А. Даржай Он рубль (чечен чугаа)	1	11.апр	Кол маадырнын иштики монологун сайгарар
56		КДН. Аваларга хинчек черле халдатпанар	1	11.апр	шулуктер тывар
57		Ф. Сегленмей "Тын дээш демисел" (шилиттинген эгелер)	1	18.апр	карта-биле ажил
58		Ф. Сегленмей "Тын дээш демисел" (шилиттинген эгелер)	1	18.апр	тема, идеязын тодарадыр
59		Ф. Сегленмей "Тын дээш демисел" (шилиттинген эгелер)	1	25.апр	ар. 303 -те 2, 3 айтырыг
60		Ф. Сегленмей "Тын дээш демисел" (шилиттинген эгелер)	1	25.апр	ушта бижилгелер
61		ЧС. Чогаадыг Тура-сорук быжыг болза	1	02.май	чедир бижиир
62		М. Олчей-оол "Уш чуве кара", "Уш чуве дошкун", "Уш чуве дудуу"	1	09.май	шулукте философчу бодалдар
63		Э. Мижит Субедей (шулуглел)	1	09.май	автор дугайы
64		Э. Мижит Субедей (шулуглел)	1	16.май	уран-чурумалдыг аргалар
65		КДН. Э. Мижиттин чогаал ажылынын онзагайы	1	16.май	бир шулуун шилип сайгарар

66		А. Даржай Тыва дылым	1	23.май	доктаадыр
67		КДН. Торээн дыл дугайында шулуктер	1	23.май	шулук чогаадып шенээр
68		Туннел кичээл	1	29.май	номчуттунар